

UDK: 811.511.141'367
DOI: <https://doi.org/10.18485/philologia.2019.17.17.1>

■ ULOGA PREFIKSA *MEG-* I *EL-* U IZRAŽAVANJU GLAGOLSKOG VIDA U MAĐARSKOM I NJIHOVI EKVIVALENTI U SRPSKOM I ENGLJESKOM JEZIKU

VOJISLAV JOVANOVIĆ¹

Kriminalističko-policijski univerzitet u Beogradu
Srbija

U radu se analiziraju i uporedno postavljaju mađarski prefiksi *meg-* i *el-* sa njihovim srpskim ekvivalentima, a takođe se nude prevodna rešenja na engleskom jeziku. Tabele u radu potkrepljuju podelu prefiksa i ilustrativno prikazuju semantičku raznolikost i bogatstvo jezika, koje smo analizirali na korpusu. Posebnu pažnju su privukli gore pomenuti mađarski prefiksi zbog svoje slične uloge u tvorbi svršenog vida, kao što je slučaj i kod nekih prefiksa u srpskom jeziku. Stvari su otežane zbog problema definisanja glagolskog vida u mađarskom i engleskom jeziku s obzirom na to da je u srpskom i ostalim slovenskim jezicima ova gramatička kategorija odavno prisutna. Ipak, to ne znači da u mađarskom i engleskom ne možemo da govorimo o svršenoj i nesvršenoj glagolskoj radnji, premda postoje drugačija sredstva za njeno izražavanje. Rad ima za cilj da prikaže kontrastivno upoređivanje glagolskih prefiksa za izražavanje svršenosti radnje kod dva jezika sa složenijim sistemom glagolske morfologije (mađarski i srpski) nasuprot jednog relativno nesrodnog jezika (engleskog), gde je glagolska morfologija manje izražena u vezi za glagolskim vidom. Takođe ćemo pokušati da ponudimo odgovarajuća prevodna rešenja na srpskom i engleskom jeziku, čime bi se dao jedan doprinos prevodilačkoj praksi.

Ključne reči: glagolski prefiksi *meg-* i *el-*, mađarski, srpski i engleski jezik, prevodni ekvivalenti, glagolski vid.

---

1 Kontakt podaci (Email): jovanovic.vojislav@gmail.com

1. UVOD

Glagolski vid, kao gramatička kategorija svojstvena prvenstveno slovenskim jezicima i grčkom jeziku (u indoevropskoj grupi), dosta je teško preslikati i jasno predočiti u prevođenju na neslovenske jezike koji kao takvi nemaju jasno definisan i utvrđen koncept glagolskog vida kao gramatičke kategorije (Kravar 1975/76: 290). Problematika kojom ćemo se baviti u radu je prevođenje perfektivnih glagola sa jednog neslovenskog jezika na jedan slovenski i na jedan drugi neslovenski jezik. Kao predstavnik slovenskog jezika, uzet je srpski zbog bogate glagolske morfologije, pogotovo kad je u pitanju perfektivizacija glagola. Kao predstavnici neslovenskih jezika, uzeti su mađarski i engleski jezik. Autor rada je primetio da postoji dosta sličnosti, bar na formalnom nivou, između srpskog i mađarskog jezika, po pitanju građenja perfektivnih glagola, iako ne pripadaju istoj jezičkoj grupi. Ove sličnosti se donekle poklapaju na morfološko-semantičkom nivou. Što se tiče engleskog jezika, morfološka ograničenost kod izražavanja svršenog vida glagola je oduvek bila prisutna. Iz tog razloga, autor rada će pokušati da utvrdi kako se prenosi ista poruka kod jezika čija je glagolska morfologija „razvijenija“ (srpski, odnosno mađarski) na jedan jezik čija glagolska morfologija nije u istom obimu primenljiva. U radu ćemo pokušati da suprotstavimo i uporedimo primere na mađarskom i srpskom jeziku i da nađemo adekvatna prevodna rešenja na engleskom jeziku.

Posebnu pažnju autora rada su privukli mađarski prefiksi *meg-* i *el-* zbog jedne od svojih uloga a to je menjanje glagolskog vida. Problematika u vezi sa prefiksima u mađarskom jeziku je što nije uvek moguće preneti poruku svršenosti radnje kao što je to slučaj u srpskom jeziku. Polazna pretpostavka je da za oba navedena prefiksa postoji odgovarajući prefiks u srpskom jeziku, a u engleskom odgovarajući prevodni ekvivalent. U radu ćemo pokušati da utvrdimo koji prefiks u mađarskom jeziku odgovara kojem srpskom prefiksu kao i da nađemo adekvatne prevodne ekvivalente na engleskom jeziku. Cilj rada je da se sagledaju i analiziraju morfološko-semantički oblici prefiksanih glagola u mađarskom i srpskom jeziku, kao i da se dâ jedan skroman doprinos prevođenju istih sa mađarskog na srpski, odnosno engleski jezik.

Korpus u radu čine primeri koji su preuzeti i ilustrativno prikazani iz stručne literature i kursne knjige za učenje mađarskog jezika *Halló, itt Magyarország 1* (HIM1) *Halló, itt Magyarország 2* (HIM2) autorâ Erdeš i Prileski (Erdős & Prileszky) 2002. i 2005. kao i gramatičkog priručnika autorke Raunds (Rounds 2001). Prevodna rešenja za srpski jezik preuzeta su iz stručne literature, mađarsko-srpskog rečnika *Magyar-szerb kéziszótár* (MSzK) autorâ Drev Spasojević i Vukmirović. Prevodna rešenja za engleski jezik preuzeta su takođe iz stručne literature i srpsko-engleskih rečnikâ: *Enciklopedijski srpsko-engleski rečnik* (ESER) autora Borisa Hlebca i *Veliki srpsko-engleski rečnik* (VSER) autora Danka Šipke; iz Oksfordovog englesko-mađarskog rečnika *Oxford angol-magyar szótár nyelvtanulóknak* (OAMSzN) i gramatičkog priručnika autorke Raunds (Rounds 2001). Dato je približno trideset primera koji prate podelu prefiksa.

2. GLAGOLSKI VID U SRPSKOM I NEKIM SLOVENSKIM JEZICIMA

O glagolskom vidu, kao zajedničkoj osobini slovenskih jezika, pisali su mnogi autori i donosili zaključke. Po jednoj definiciji, glagolski vid predstavlja unutrašnju vremensku kvantifikaciju koja je u srpskom jeziku gramatikalizovana i koja se izražava opozicijom između glagola svršenog i nesvršenog vida (Maldžijeva *et al.* 2002: 497). Po drugoj, aspektom (vidom), zajedno sa ostalim gramatičkim i leksičkim sredstvima, izražavaju se određena značenja koja su u sprezi sa osobenostima jedne radnje. Naime, svršeni vid označava potpunu situaciju koja ima svoj početak, sredinu i kraj. Na govorniku je da odluči da li želi da stavi naglasak na radnju u toku (ili njenu „demarkaciju“, odnosno dostizanje cilja) ili da ceo proces obuhvati jednom mišlju (Rassudova 1984: 11). Sličnog je stava i Komri (Comrie), koji kaže da glagoli sa okončanom radnjom (svršeni vid) imaju svoj početak, sredinu i kraj sažete u jedno, i da se situacija tu ne deli na zasebne faze. U njegovom primeru to je engleska rečenica *John was reading when I entered*. (Comrie 1976: 3)

Isto tako nemoguće je pričati o glagolskom vidu a da se ne pomene i perfektivizacija. Reč je o procesu koji nastaje dodavanjem prefiksa na glagol zbog čega taj isti glagol prelazi iz nesvršenog u svršeni vid. U ovom slučaju u pitanju je „čista“ perfektivizacija (npr. *pisati* > *napisati* Klajn 2002: 241). Ovako dobijeni glagol označava „punktualno ograničeno trajanje“ (Maldžijeva *et al.* 2002: 497). Pored promene iz nesvršenog u svršeni vid, glagolski prefiksi mogu takođe da menjaju i semantiku glagola (npr. u srpskom *kazati* > *dokazati* (tačnost nečega), u slovačkom jeziku *kázat'* > *dokázat'* (pravdu) (Marić 2009: 166) i u mađarskom *tart* > (*megállapodást*) *betart* (MSzK: 74, 734)) ali o ovome neće biti reči u ovom radu.

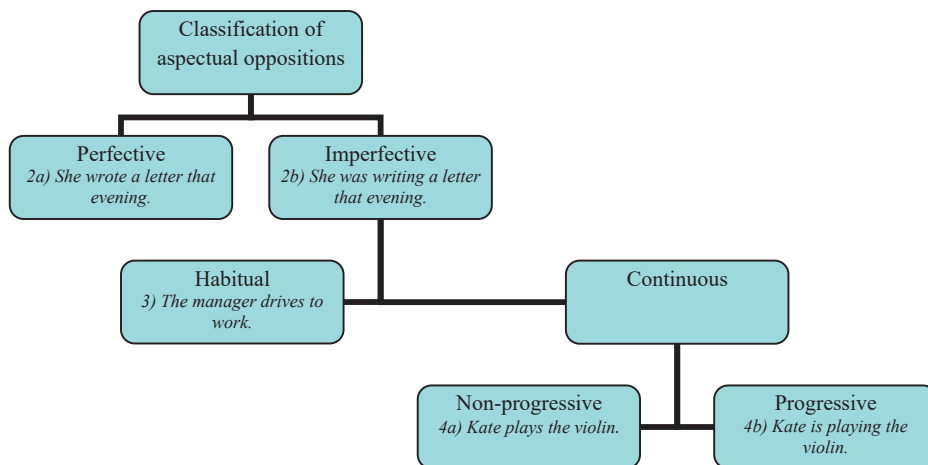
3. OPOZICIJA SVRŠENOSTI/NESVRŠENOSTI GLAGOLSKE RADNJE U NESLOVENSKIM JEZICIMA

Kao što je već rečeno, u indoevropskoj grupi jezika postojanje glagolskog vida, kao gramatičke kategorije, sa sigurnošću se jedino utvrdilo kod slovenskih jezika i grčkog jezika. Postavlja se pitanje na koji se način kod ostalih grupa jezika (npr. u germanskoj ili ugro-finskoj) izražava ovaj koncept. Bilo da je u pitanju gramatikalizovanost glagolskog vida (kao na primer u srpskom jeziku *čitati* naspram *pročitati*) ili se ova poruka prenosi leksikom glagola ili leksičkim elementima (frazemima ili perifrazama) (npr. u engleskom jeziku *read* naspram *was reading* i *today, at five o'clock*, itd. (Comrie 1976: 6-7); u mađarskom jeziku *vizsgázik* naspram *leteszi a vizsgát* (Burzan i Kacziba 2016: 443, 444); u italijanskom *fare* naspram *stare facendo* (Kravar 1975/76: 296)), autori se slažu u jednom a to je da u većini jezika postoje sredstva za izražavanje perfektivnosti odnosno imperfektivnosti glagolske radnje (Comrie 1976: 7; Novakov 2005: 33; Burzan 1984: 41).

3.1. SVRŠENOST/NESVRŠENOST RADNJE U ENGLESKOM JEZIKU

U engleskom jeziku glagolska prefiksacija je prilično ograničena, i ne koristi se uvek u funkciji perfektivizacije glagola. Neki od tih prefiksa su *co-*, *counter*, *fover-*, *de-*,

dis-, fore-, inter-, itd. (Više o tome Quirk *et al.* 1985: 981–992). U engleskom jeziku je ceo koncept glagolskog vida (aspekta) drugačije predstavljen, u smislu vremensko-fraznih konstrukcija, pa tako imamo podelu kao u tabeli ispod.

Grafikon 1: Comrie 1976: 25; primeri: Novakov 2005: 34

Kao što se vidi iz tabele, osnovna podela je na perfektivni i imperfektivni vid, a imperfektivni se opet deli na uobičajene aktivnosti/ograničeno trajanje (eng. *habitual/continuous*). Konačno, ograničeno trajanje ima dve preostale opozicije progresivnost/neprogresivnost (Novakov 2005: 32–34). Za našu temu, bitni su primeri 2a) i 2b). Primer 2a) podrazumeva da je pismo i napisano, dok u primeru 2b) znamo samo da je pisanje bilo u toku, a da li je završeno nije precizirano (Novakov 2005: 34). Prema tome, glagol iz primera 2a) ćemo prevesti *napisala*, a glagol iz primera 3b) – *pisala*. Međutim, stvari nisu tako jasne kad imamo glagolske parove u srpskom jeziku kao što su *vezati/zavezati*, *kuvati/skuvati* i *pevati/otpevati*. Ovde moramo da upotrebimo druge konstrukcije u prevođenju:

srpski	engleski
5a) <i>vezati/zavezati</i> <small>(npr. pertle)</small>	5b) <i>tie/do up</i> (Hlebec 2010: 119, 321)
6a) <i>kuvati/skuvati</i> <small>(pripremiti hranu)</small>	6b) <i>cook/heat through</i> , (Hlebec 2010: 570, 1088) ili <i>to fix</i> (Šipka 2014: 1738)
7a) <i>pevati/otpevati</i>	7b) <i>sing/sing (to the end)</i> (Hlebec 2010: 841, 820)

Kao što se vidi iz tabele, nekad je potrebno koristiti frazne glagole u engleskom jeziku (primeri 5b) i 6b)), nekada može i sama leksika glagola da prenese poruku izvornog glagola (primer 5b), *tie*), a nekada se rešenje mora potražiti u perifrastičnim oblicima (primeri 7b)). Zbog svega ovoga, u engleskom jeziku se teško može govoriti o glagolskom vidu a da se pritom ne uzme u obzir i kontekst. Uz to, po mišljenju nekih autora opozicija progresivnost/neprogresivnost i dalje je nedovoljna da bi se moglo reći da glagolski vid postoji u engleskom jeziku. Po Kravaru (1975/76: 301–305), primeri *When we parted/we were parting, she began to cry.* i *When I sleep/I am sleeping too much, I feel bad.* zapravo i „ne ublažuju vidsku neutralnost, pa ni relativno-vremensku neodređenost.“ Jedino za primer *When I came/I was coming here, I heard a noise.* autor konstatuje postojanje „kvazi-vidskih oblika“.

3.2. SVRŠENOST/NESVRŠENOST RADNJE U MAĐARSKOM JEZIKU

Jedan od osnovnih problema u vezi sa glagolskim vidom u mađarskom jeziku je neusaglašenost autorâ po pitanju njegovog postojanja (Comrie 1976: 66). U svojoj studiji autorka Burzan (1984: 37, prema László Deme 1970/I: 498) iznosi stavove lingvista po kojima glagoli u mađarskom jeziku imaju svoj nesvršeni oblik (mađ. *folyamatos, imperfektív*), svršeni (mađ. *befejezett, perfektív*) i trajni (mađ. *beálló, instans*) ali da se to ne odražava uvek u morfologiji glagola. Češće je slučaj da sama leksika glagola prenosi poruku svršenosti odnosno nesvršenosti radnje. Autorka navodi stavove drugih lingvista prema kojima se uslovno i može govoriti o postojanju glagolskog vida u mađarskom jeziku ako se ova gramatička kategorija „tretira kao spoj sadržaja i forme“ (Burzan 1984: 38, prema Bihári J. & Tyihonov A. N. 1968: 92–93). Drugi problem oko tumačenja glagolskog vida u mađarskom jeziku jeste pojam samog prefiksa (mađ. *igekötő*), odnosno da li je reč o glagolskim predmecima koji se koriste u svrhu perfektivizacije glagola ili su to samo glagolski prilozici koji bliže određuju tok radnje. U prilog ovome ide i činjenica da se glagolski prefiksi u mađarskom jeziku odvajaju od glagolske osnove (u određenim situacijama) i ukoliko stoje ispred glagolske osnove, uvek su naglašeni, što nije slučaj sa prefiksima kod ostalih jezika (Andrić 2009: 171). Jedan primer odvajanja glagolskog prefiksa i njegov uticaj na značenje u rečenici prikazan je u primeru 16) u odeljku koji sledi. Konačno, ukoliko i prihvatimo postojanje glagolskog vida u mađarskom jeziku, susrećemo se sa trećim problemom, a to je da se prefiksacijom češće menjaju semantička svojstva glagola nego sâm glagolski vid (Comrie 1976: 93). Na primer glagol *ver* (udariti) naspram glagola *átver* (nasamariti) (primeri iz rečnika OAMSzNy: 54, 135).

Ipak, postoji određeni broj prefiksa u mađarskom jeziku, kao što su *meg-* i *el-*, koji ponekad imaju istu funkciju u perfektivizaciji kao i neki srpski prefiksi (*megír > napisati* Comrie 1976: 93; *elmosogat > oprati sudove* Andrić 2002: 43) tako da u nekim slučajevima i možemo da govorimo o aspekatskoj funkciji prefiksa u mađarskom jeziku (Andrić 2008: 64; Andrić 2009: 172; Burzan 1984: 37–38, prema Bertók 1977: 245). U nastavku rada ćemo na korpusu videti kako se koji od gore pomenuta dva mađarska prefiksa prevodi na srpski i engleski jezik.

4. SRPSKI I ENGLSKI EKVIVALENTI MAĐARSKIH PREFIKSALNIH GLAGOLA

4.1. GLAGOLI SA PREFIKSOM MEG-

Glagolski prefiks *meg-* se često koristi u svrhu prefektivizacije (Comrie 1976: 93). Pogledajmo ovo malo bolje na kontekstu primera iz kursne knjige za učenje mađarskog jezika.

mađarski	srpski	engleski
8a) <i>Mielőtt megorotválkoztam,</i> 9a) <i>megfürödtem.</i> ^a (str. 148)	8b) <i>obrijati se/</i> ^b (str. 469)	8c) <i>to shave</i> ^{c1} (str. 1091)
	9b) <i>okupati se</i> ^b (str. 477)	9c) <i>to take a bath</i> ^{c1} (str. 1139)
10a) <i>Ma nem egyedül mennek, hanem meghívják a barátaitak is...</i> ^a (str. 95)	10b) <i>pozvati</i> _(na druženje, zabavu) ^b (str. 479)	10c) <i>to invite</i> ^{c1} (str. 1295)
11a) <i>Utána megebédelnek egy étteremben, és természetesen</i> 12a) <i>megkóstolják a híres egri bikavért.</i> ^a (str. 115)	11b) <i>ručati</i> ^b (str. 471)	11c) <i>to have lunch</i> ^{c1} (str. 1657)
	12b) <i>probat, okusiti</i> ^b (str. 484)	12c) <i>to taste</i> ^{c1} (str. 1340)
A: <i>És utána hova megyünk?</i> B: [...] 13a) <i>megkeressük a medvétet,</i> 14a) <i>megnézzük az oroslánokat.</i> ^a (str. 109)	13b) <i>potražiti</i> ^b (str. 483)	13c) <i>to look for</i> ^{c1} (str. 1358)
	14b) <i>pogledati</i> ^b (str. 488)	14c) <i>to see</i> ^{c1} (str. 1272)
15a) <i>Tizenkét évvel ezelőtt megnősültem, van egy lányom és egy fiam.</i> ^a (str. 145)	15b) <i>oženiti se</i> ^b (str. 488)	15c) <i>to get married</i> ^{c1} (str. 1127)

Tabela 1: mađarski prefiks *meg-* i njegovi prevodni ekvivalenti u srpskom i engleskom jeziku

Kao što vidimo iz korpusa u srpskim prevodnim ekvivalentima preovlađuju prefiksi *o-* (8b), 9b), 12b) i 15b)) i *po-* (10b), 13b) i 14b)). Za primer 8a) (*megborotválkozik*) u rečniku MSZK se kao prevodno rešenje na srpskom navodi *brijati se*. Međutim, isto to je ponuđeno kao prevodno rešenje za mađarski glagol bez prefiksa *meg*, odnosno, *borotválkozik* (MSZK: 84). Slično primećuje i autorka Burzan (1984: 39) u svojim primerima prevodnih rešenja srpskih vidskih glagolskih parova: *slikati* i *naslikati* (odnosno, (*meg*)*fest*); *dužiti* i *produžiti* (odnosno (*meg*)*hosszabbít*) ili (*meg*)*nyújt*). Na osnovu ovih primera moglo bi se zaključiti da je u nekim slučajevima upotreba glagolskog prefiksa za izražavanje

perfektivnosti fakultativna. Međutim, kad bismo uslovno shvatili postojanje glagolskog vida u mađarskom, on i dalje ne može da se posmatra na morfološkom nivou infinitiva glagola. Potreban je širi kontekst kao i posebna „rečenična sredstva“ (mesto prefiksa u rečenici, ponavljanje prefiksa, naglašavanje objekta, itd.) Dobar primer za to je rečenica sa glagolskim prefiksom *át-* u mađarskom jeziku:

16a) *Átmentem az utcán.*

16a₁) *Mentem át az utcán, mikor eszembe jutott, hogy otthon várnak.* (Rounds 2001: 68-69)

U primeru 16a) izražava se svršenost radnje (srp. *prešao sam/prešla sam*, *átmegy* (*preći preko nečega*, prema prevodu iz rečnika MSZK: 44)). U primeru 16a₁) nesvršenost radnje je izražena stavljanjem prefiksa iza glagola, kao obavezan način izražavanja trajnosti radnje (srp. *prelazio sam/prelazila sam*) (Rounds 2001: 68 i 69). Na engleskom jeziku bi se ova vidaska opozicija morala iskazati prostim, odnosno trajnim preteritom:

16b) *I walked across the street.* (svršena radnja)

16b₁) *I was walking across the street when I remembered that I was expected at home.* (nesvršena radnja) (Rounds 2001: 68-69).

Iz ovoga možemo da zaključimo da položaj prefiksa u mađarskom jeziku u rečenici može da promeni glagolski vid.

Što se tiče glagolskog prefiksa *át-* u mađarskom, ne nalazimo ga tako često u ulozi perfektivizatora. Neretko se koristi u sprezi sa osnovnim glagolom da izrazi promenu položaja, prelaska iz jednog stanja u drugo, ponavljanje radnje, prepravljjanje učinka prethodne radnje, itd. (Andrić 2002: 76; Andrić 2009: 174-182).

Sledi još par primera suprotstavljanja srpskih glagola sa prefiksima sa mađarskim glagolima:

17a) *U želji da pobegne od podrugljivog druga, Marko je otišao podalje...*

18a) *... on oprezno primi devojkju u naručje i ponese je kroz šumu.*

17b) *Hogy csúfokodó pajtásától meneküljön, Marko kissé odább ment...*

18b) *...óvatosan karjába vette a lányt, s így vitte az erdőn keresztül.*

(Burzan 1984: 40)

Primećujemo da su u srpskim rečenicama glagoli svršenog vida a kod mađarskih oni i dalje imaju trajni oblik (Burzan 1984: 40).

U vezi sa mađarskim glagolskim prefiksom *meg-* primećujemo da kod primera 10a), 11a), 12a), 13a) i 14a) imamo sadašnje vreme u izvornom tekstu. Slično možemo da vidimo i u ovim primerima ispod:

19a) *Dragan holnap megveszi a jegyet Belgrádba.*

19b) *Dragan *kupi sutra karte za Beograd.*

(Burzan 1984: 119)

Ovde je problem to što se u mađarskom jeziku često koristi sadašnje vreme za izražavanje buduće radnje (možda češće nego što je to slučaj u srpskom) (Andrić 2002: 39; Burzan 1984: 119; Rounds 2001: 29–30; Comrie 1976: 66). Doslovno prevedene rečenice iz primera 13b) i 14b) glasile bi ovako (naš prevod – V. J., po analogiji sa primerom 19b) iznad):

13a₁) [...] *megkeressük a medvéket* [...]   13b₁) [...] **potražimo medvede* [...]
 14a₁) [...] *megnézzük az oroslánokat* [...]   14b₁) [...] **pogledamo lavove* [...]

Zbog toga bi ove glagole trebalo prevesti budućim vremenom u srpskom jeziku (naš prevod – V. J.):

13b₂) [...] *potražićemo medvede* [...]   13b₂) [...] *pogledaćemo lavove* [...]

Konačno, u primeru 11a) nemamo odgovarajući prefiks u srpskom jeziku za mađarski glagol *megebédel*, odnosno *ručati* (vidsko neutralni glagoli, Vojvodić 2003: 159 i Kravar 1975/76: 306). I ovde bi moglo uslovno da se iskoriti buduće vreme kao naznaka da će se radnja okončati u budućnosti:

11b₁) *Posle toga ručaće u jednom restoranu, i naravno, 12b₁) probaće/okusiće poznati egri bikaver.*

Što se tiče engleskih prevodnih ekvivalenata primećujemo da leksika glagola opet prenosi poruku svršenosti radnje (primeri 8c), 10c), 12c) i 14c)). Primećujemo i konstrukcije glagol + predlog (primer 13c)), kao i upotrebu kolokacija sa glagolima *take*, *have* i *get* za prenošenje poruke svršenog vida glagola (primeri 9c), 11c) i 15c)).

4.2. GLAGOLI SA PREFIKSOM EL-

I kod ovog glagolskog prefiksa neki autori konstatuju funkciju perfektivizacije (npr. opozicija *pusztít* i *elpusztít*, odnosno *pustošiti* i *opustošiti* Comrie 1976: 93, prevodna rešenja MSzK: 614 i 166). Na sledećem korpusu iz kursnih knjiga za učenje mađarskog jezika ćemo videti kakva je situacija u vezi sa glagolskim vidom.

mađarski	srpski	engleski
20a) <i>Azután Péter hazakíséri Annát, 21a) elbúcsúzik tőle, és ő is elmegy.</i> ^a (str. 130)	20b) <i>oprostiti se</i> ^(od nekoga) ^b (str. 145)	20c) <i>to say good bye to someone</i> ^{c1} (str. 1159)
	21b) <i>otíci, odlaziti</i> ^(odnekud) ^b (str. 159)	21c) <i>to leave, to go away</i> ^{c1} (str. 1189)
22a) <i>Uram, jó hírem van. Nem lopták el a kocsját. [...]</i> 23a) <i>A rendőrség vitte el.</i> ^a (str. 138)	22b) <i>ukrasti</i> ^b (str. 173)	22c) <i>steal</i> ^{c1} (str. 1976)
	23b) <i>odneti, odnositi</i> ^b (str. 173)	23c) <i>to take</i> ^{c1} (str. 1117)
24a) <i>Hányas buszon veszítette el?</i> ^a (str. 140)	24b) <i>izgubiti</i> ^(neki predmet) ^b (str. 173)	24c) <i>to lose</i> ^{c1} (str. 578)
25a) <i>De miért? Talán valami hibát követtem el?</i> ^{a1} (str. 37)	25b) <i>počiniti</i> ^(prekršaj, zločin) ^b (str. 156)	25c) <i>commit</i> ^{c1} (str. 1366)
26a) <i>Mondja el, legyen szíves, mi történt!</i> ^{a1} (str. 37)	26b) <i>ispričati</i> ^(npr. događaj) ^b (str. 160)	26c) <i>tell</i> ^{c1} (str. 638)
27a) <i>Nagyon kellemetlen ha útközben romlik el valami...</i> ^{a1} (str. 79)	27b) <i>pokvariti se</i> ^(o uređaju, mašini) ^c (str. 886)	27c) <i>break down</i> ^{c2} (str. 78)
28a) <i>A: Úristen! Rémes, hogy milyen rendetlenség van a konyhában! Igazán elmosogathattál volna. B: Ne izgulj! Majd elmosogatok.</i> ^{a1} (str. 123)	28b) <i>oprati</i> ^(npr. sudove) ^b (str. 160)	28c) <i>do the dishes, wash up</i> ^{c1} (str. 1157)
29a) <i>Az óra végén eléneklik azt a dalt, amelyet a múlt héten tanultak.</i> ^{a1} (str. 126)	29b) <i>otpevati</i> ^b (str. 148)	29c) <i>sing (to the end)</i> ^{c1} (str. 1193)

Tabela 2: mađarski prefiks *el-* i njegovi prevodni ekvivalenti u srpskom i engleskom jeziku

Na korpusu vidimo da se kao najčešća prevodna rešenja u srpskom jeziku javljaju sledeći prefiksi: *od-* (primeri 21b), 23b) i 29b)); *iz-* (primeri 24b) i 26b)); zatim *o-* (primeri 20b) i 28b)), i *po-* (primeri 25b) i 27b)). Kao i u primeru 7a) sa prefiksom *meg-* (*megborotválkozik*), i kod prefiksa *el-* primećujemo da neki glagoli ostaju vidski

neutralni, sudeći po prevodnim rešenjima (primeri 21a) glagol *elmegy* i 23a) glagol *elvisz*). Međutim, iz date situacije je jasno da je u pitanju svršeni vid. Na osnovu malog konteksta iz primera 20a) i 21a) rečenicu možemo da shvatimo kao nešto prethodno isplanirano sa sukcesivnim radnjama (slede jedna drugu) pa je malo verovatno da se radi o nesvršenom vidu. Što se tiče primera 22a) i 23a) vidimo da se situacija odigrala u prošlosti. Da je radnja trajala, odnosno da su *krali auto*, i da ga je policija *odnosila*, verovatno bi i kontekst bio drugačiji (očekivalo bi se da je nešto sprečilo ove dve radnje da se okončaju).

Kod engleskog jezika, imamo slične konstrukcije kao i kod prefiksa *meg-*. U prevodenju opet glagolska leksika igra važnu ulogu u određivanju svršenosti radnje (npr. primeri 22c), 23c), 24c), 25c) i 26c)). Primećujemo, takođe, da se još jednom javljaju frazni glagoli kao prevodno rešenje (primeri 21c) (*to go away*) i 27c) (*to break down*), kao i perifrazične konstrukcije (20c) (*to say good bye to someone*) i 29c) (*sing (to the end)*).

5. ZAKLJUČAK

Glagolski vid kao odlika prvenstveno slovenskih jezika je gramatikalizovana kategorija i ispoljava se morfološki i semantički. Kod neslovenskih jezika koje smo analizirali u ovom radu (mađarski i engleski), stvari nisu uvek najjasnije definisane. Naime, kod mađarskog jezika sâm pojam glagolskog vida je nedefinisan zbog problema tumačenja glagolskog prefiksa: da li se radi o glagolskom prefiksu ili prilogu. Prefiksi u mađarskom jeziku najčešće menjaju leksiku glagola (npr. *ver* > *átver*). Ipak, postoje i oni čija je funkcija da perfektizuju glagol. U našoj analizi to su bili prefiksi *meg-* i *el-*. (npr. *hallgat* > *meghallgat* (srp. *preslušati*); *pusztít* > *elpusztít* (srp. *opustošiti*), itd.) Tako smo videli da nekad mesto prefiksa u rečenici menja glagolski vid (npr. *Átmentem az utcán.* nasuprot *Mentem át az utcán....* srp. *prešao sam/ prelazio sam*, i eng. *I walked/ I was walking*). Međutim, ovo ne rešava uvek problem vidske opozicije svršenost/ nesvršenost kad prevodimo sa srpskog na mađarski jezik. Ovo je zbog toga što mađarski glagoli nekad i sa prefiksom ostaju vidski neutralni. Tako glagolski par *brijati se/obrijati se* možemo prevesti bilo sa samo *borotválkozni* ili samo *megborotválkozni*, a par *doći/dolaziti* sa *elmegy*. Kod engleskog jezika s druge strane, problem je što je morfologija glagolskih prefiksa slabija nego u mađarskom i srpskom jeziku, pa se mora na drugačiji način izraziti svršenost/nesvršenost radnje. Premda postoje vidske opozicije perfektivnost/imperfektivnost i progresivnost/neprogresivnost, ovo još uvek nije dovoljno po nekim autorima i predstavlja „kvazi-vidske oblike“ (npr. *When I came/I was coming here, I heard a noise*). Što se tiče srpskih prevodnih ekvivalenata mađarskog prefiksa *meg-* videli smo da ih ima više. Ipak, među najčešćima javljaju se prefiks *o-* (npr. *megnősül* > *oženiti se*; *megkóstol* > *okusiti*, itd.) a potom *po-* (npr. *meghív* > *pozvati*; itd.). Kod srpskih prevodnih rešenja za mađarski prefiks *el-* videli smo da se najčešće javljaju prefiksi *od-* i *iz-* (npr. *elénekel* > *odpevati*; *elmond* > *ispričati*, itd.) a potom *o-* (npr. *elmosogat* > *oprati sudove*, itd.). Kao najčešći oblici prenošenja poruke svršenosti radnje u engleskim primerima iz korpusa sretali smo se na prvom mestu sa takvim rešenjima kada je sama leksika glagola dovoljna da prenese poruku (npr. *meghív* > *pozvati* > *to invite*); potom slede kolokacije sa glagolima *have*, *take* i *get* (npr. *megfürdik* > *to take*

a bath, itd.), zatim frazni glagoli (npr. *megkeres* > *to look for*; *meghallgat* > *1. to listen through, 2. to hear (someone) out*) i konstrukcije glagol + predlog (npr. *megkeres* > *to look for*). Kao što smo videli na korpusu, u engleskom jeziku u većini slučajeva postoji već odgovarajuće prevodno rešenje za opoziciju svršenost/nesvršenost glagolske radnje. Međutim, neretko smo prinuđeni da moramo opisati glagolsku radnju kako bismo dobili odgovarajuće prevodno rešenje (npr. *pevati/odpevati* > *sing/sing (to the end)* i *elbúcsúzik* > *to say good bye to someone*, itd.). Kada uzmemo u obzir kompleksnost kategorije prefikslnih glagola u srpskom jeziku u kombinaciji sa potrebom izražavanja svršenosti/nesvršenosti glagolske radnje, tada je kontekst veoma bitan u tumačenju i prevođenju srpskih glagola sa prefiksom na neki drugi jezik. U našem slučaju, to su bili mađarski i engleski jezik.

LITERATURA

- Andrić, E. 2002. *Leksikologija i morfologija mađarskog jezika*. Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu.
- Andrić, E. 2008. *Struktura sintagmi i rečenica u savremenom mađarskom jeziku*. Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu.
- Andrić, E. 2009. Glagolski prefiksi u mađarskom i njihovi prevodni ekvivalenti u srpskom jeziku. *Primenjena lingvistika* 10, 171-182.
- Bertók, I. 1977. *A szlovák és magyar nyelv kontrasztív jelenségei, Z konfrontáció mađarčina i slovenčiny/A magyar és szlovák nyelv egyes jelenségeinek konfrontálása*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakadatel'stvo.
- Bihári J. & A. N. Tyihonov. 1968. *Az orosz igeszemlélet*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Burzan, M. 1984. *Interferencija u predikatu srpskohrvatske rečenice u jeziku učenika mađarske narodnosti*. Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu/Institut za južnoslovenske jezike.
- Burzan, M. & A. Kacziba. 2016. *Srpsko-mađarski rečnik. Szerb-magyar szótár*. Novi Sad: Izdavački zavod „Forum“.
- Comrie, B. 1976. *Aspect: An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Erdős, J. & Cs. Prileszky. 2002. *Halló, itt Magyarország. Magyar nyelvkönyv külföldieknek I*. Budapest: Akadémia Kiadó Rt. (HIM1)
- Erdős, J. & Cs. Prileszky. 2005. *Halló, itt Magyarország. Magyar nyelvkönyv külföldieknek II*. Budapest: Akadémia Kiadó Rt.
- Hlebec, B. 2010. *Enciklopedijski srpsko-engleski rečnik*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Klajn, I. 2002. *Tvorba reči u savremenom srpskom jeziku. Deo 1, Slaganje i prefiksacija*. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva.
- Kravar, M. 1975/76. Glagolski vid kao tipološko-komparativni problem. *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 14-15, 289-312.
- Maldžijeva, V. et al. 2009. *Južnoslovenski jezici: gramatičke strukture i funkcije*. Beograd: Beogradska knjiga.
- Marić, A. 2009. Polisemija prefikslnih glagolskih homonima u slovačkom i srpskom jeziku. *Primenjena lingvistika* 10, 163-170.

- Novakov, P. 2005. *Glagolski tip i vid glagolske situacije u engleskom i srpskom jeziku*. Novi Sad: Futura publikacije.
- Oxford angol-magyar szótár nyelvtanulónak*. 2010. Oxford: Oxford University Press.
- Quirk, R. et al. 1985. *A Grammar of Contemporary English*. London: Longman.
- Rassudova Petrovna, O. 1984. *Aspectual usage in modern Russian*. Moscow: Russky Yazyk.
- Rounds, C. 2001. *Hungarian: An Essential Grammar*. London & New York: Taylor and Francis Group.
- Spasojević Drev, D. & J. Vukmirović. 2013. *Magyar-szerb kéziszótár. Mađarsko-srpski rečnik*. Beograd: NK Jasen.
- Šipka, D. 2014. *Veliki srpsko-engleski rečnik*. Novi Sad: Prometej.
- Vojvodić, D. 2003. O vidsko-vremenskoj 'konkurenciji' u srpskom i drugim slovenskim jezicima. *Poseban otisak iz Zbornika radova sa naučnog skupa V lingvistički skup Boškovićeve dani*; Naučni skupovi, knj. 61; Odjeljenje umjetnosti, knj. 22, 139–164.

SUMMARY

THE ROLE OF VERBAL PREFIXES MEG- AND EL- IN EXPRESSING VERBAL ASPECT IN HUNGARIAN AND THEIR EQUIVALENTS IN SERBIAN AND ENGLISH

In this paper we attempt to analyse and compare Hungarian prefixes *meg-* and *el-* with their Serbian equivalents, as well as to offer their English translations. The tables in paper support the division of prefixes and present illustratively the semantical diversity and richness of the languages, which were analysed in the corpus.

Special attention was paid to the above mentioned Hungarian prefixes, due to their similar role in providing verbal aspect, as is the case with some prefixes in Serbian. The problem area is defining the verbal aspect in Hungarian and English, the grammatical category that has long been present in Serbian and other Slavic languages. Nevertheless, this does not mean we cannot speak of perfectiveness and imperfectiveness in Hungarian and English, although there are other means of expressing it.

The aim of this paper is to present contrastive comparison of verbs with prefixes of two languages that have more complex systems of verbal morphology (Serbian and Hungarian) as opposed to a non-related language (English), where verbal morphology is less expressed in terms of verbal aspect. We will also try to offer adequate translation equivalents for Serbian and English, thereby contributing to the translation practice.

KEYWORDS: verbal prefixes *meg-* and *el-*, Hungarian, Serbian and English language, translation equivalents, verbal aspect.

PODACI O ČLANKU:
Originalni naučni rad
Primljen: 28. januar 2018.
Ispravljen: 10. januar 2019.
Prihvaćen: 15. januar 2019.